

CEZAYİR BİLGİ NOTU

Mayıs 2022

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2019	2020	2021
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	171	148	164
Büyüme	%	0.8	-4.9	3.4
Nüfus	Milyon Kişi	43.4	44.2	45.0
Kişi Başı Gelir	USD	3,940	3,337	3,638
Enflasyon	%	2.4	3.5	2.4
İşsizlik Oranı	%	11.7	11.4	11.7
Cari Denge / GSYH	%	-9.9	-12.7	-9.9
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-6.9	-9.6	-6.9
İhracat	Milyar USD	36.8	21.5	36.8
İthalat	Milyar USD	42.5	33.3	42.5

Kaynak: IMF, Fitch Connect, Trademap

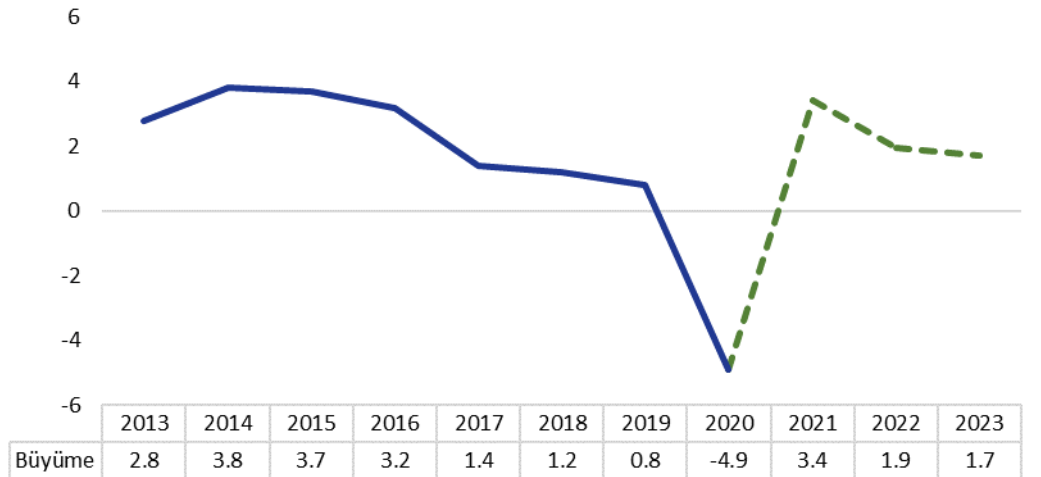
1. CEZAYİR EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

- Cezayir, Başkanlık sistemi ile yönetilen bir Cumhuriyettir. Bağımsızlığını kazandığı 1962 yılından sonra, Ulusal Kurtuluş Cephesi (FLN – Front de Libération National) tarafından tek partili siyasi sistem çerçevesinde yönetilen Cezayir, 1989 yılında yapılan halkoylaması sunucunda kabul edilen yeni Anayasaya ile çok partili sisteme geçmiştir.
- Cezayir’de nüfus, Akdeniz kıyısında ülkenin kuzeyinde yoğunlaşmıştır. Bu bölgede başkent Cezayir ve Oran şehri olmak üzere iki önemli şehir bulunmaktadır. Ülkedeki iç karışıklık 1990’lı yıllarda nüfusun önemli şehirlere göç etmesine neden olmuştur.
- GSYH’nin %46’sını, toplam ihracatın %98’ini ve toplam bütçe gelirlerinin %77’sini oluşturan hidrokarbon sektörü Cezayir ekonomisinin temel sektörüdür. Cezayir’in petrol rezervleri 12,2 milyar varil olarak tahmin edilmektedir. Cezayir, Afrika’daki petrol üreticisi ülkeler arasında 2’inci, dünya sıralamasında ise 16’ıncı ülke konumundadır. Doğal gaz üretimine 1961 yılında başlanmıştır. Cezayir’in gaz rezervleri 4,5 trilyon m3 olarak tahmin edilmektedir. Ülkede 15 milyar m3 gaz tüketilmekte olup, bu tüketimin 2/3’ü enerji santrallerinde kullanılmaktadır. Cezayir, Avrupa’nın toplam gaz ithalatının %25’ini karşılamaktadır. Güneydoğudaki Hoggar bölgesinde altın ve Mali sınırı yakınlarında elmas yatakları bulunmaktadır. Yüksek değerli maden cevheri demir-kükürt, fosfat, kurşun, çinko, cıva, barit ve antimon çıkartılmakta ve ihraç edilmektedir. Fakat enerji dışı madencilik sektörü ihmal edilmiş olup, kapasite kullanımının sadece %55 olduğu tahmin edilmektedir.
- Afrika’nın en geniş topraklarına ve önemli doğalgaz ve petrol rezervlerine sahip Cezayir, söz konusu kıtanın (Güney Afrika, Nijerya ve Mısır’ın ardından) en büyük 4’üncü ekonomisi konumundadır. Cezayir, 22 üyesi bulunan Arap Birliği ülkeleri içerisinde de (Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır’ın ardından) 4’üncü büyük ekonomidir. Ancak, anılan ülke, büyük doğal gaz ve petrol kaynaklarına karşın, kişi başına düşen gelir açısından alt orta gelirli bir ülke statüsündedir. Ülke ekonomisi enerji sektörüne bağımlı olup hidrokarbon ürünleri, ülkenin ihracat gelirlerinin %97’sini ve GSMH’sinin %45’ini ve bütçe gelirlerinin 2/3’ünü sağlamaktadır. Bu bağımlılık, petrol fiyatlarındaki değişimlerden büyük ölçüde etkilenen bir ekonomik yapılanmaya sebebiyet vermiştir. Zengin doğal kaynaklarına karşın halkın satın alma gücünün çevre ve komşu ülkelere göre düşüklüğü, ülke ekonomisinin sektörel bazda çeşitlendirilerek geliştirilmesine yönelik ulusal ve uluslararası yatırımlardaki yetersizlik, ülkedeki kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirme çalışmalarının çok yavaş ilerlemesi, kayıt dışı sektörün büyüklüğü, bölgeler arasında ciddi ekonomik ve sosyal dengesizlikler (özellikle kuzey ve güney) ve genç nüfusta %30’ları bulan işsizlik bu sıkıntıların başlıca kısmını teşkil etmektedir.

1. CEZAYİR EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

- 1990 yıllarında ortasından itibaren ticaret politikalarını da serbestleştirmeye başlayan Cezayir, buna karşın, önemli ölçüde ithal ikameci ve korumacı eğilimler gösterebilmektedir. Bu tür tutumlarda, ülkedeki ticaret politikasının belirlenmesinde etkin olan ithalat lobilerine karşın, ulusal bir sanayinin kurulabilmesine yönelik hassasiyetler etkili olmaktadır. Öte yandan, Avrupa Birliği ile 2002 yılında imzalanan ve 2005 yılında yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması ile pek çok sanayi ürününün ithalatında AB ülkeleri menşeli ürünlere T.C. Ticaret Bakanlığı, indirimli gümrük vergileri uygulanmakta ve bazı ürün gruplarında da bu vergiler hâlihazırda sıfırlanmış bulunmaktadır. Tarım ve balıkçılık sektöründe ise çok kapsamlı olmamakla birlikte karşılıklı kota sistemi uygulanmaktadır.
- Cezayir parası Dinar konvertibl değildir ve ülkede sıkı bir kambiyo rejimi uygulanmaktadır. Cezayir vatandaşlarının ve yerli şirketlerin döviz bulundurma ve yurt dışına para transferi yasalarla belirli durumlar dışında yasaklanmıştır. Bu durum, uygulamada, paralel para piyasalarının oluşmasına yol açmıştır. Bu çerçevede oluşan kara borsalarda, Merkez Bankası tarafından belirlenen döviz kurları, piyasa fiyatlarından %30-40 seviyesinde sapma gösterebilmektedir. Burada Cezayir'in dinarı değerli tutma çabası da önemli rol oynamaktadır.
- Cezayir'de ekonomik büyüme, büyük oranda petrol fiyatlarına ve yağış düzeyine bağlıdır. Pandemiden önceki süreçte ortalama %2,5 civarında büyüme yakalayan Cezayir ekonomisi, 2020 yılında pandemi etkisiyle özellikle petrol ve doğalgaz fiyatlarının gerilemesi sonucunda %4,9 küçülürken 2021 yılında pandeminin etkisinin azalmasıyla birlikte %3,4 büyümesi beklenmektedir. 2022 yılında itibaren ise %2 civarında bir büyüme patikasına girmesi beklenmektedir.

Büyüme Oranı (%)

CEZAYİR EKONOMİSİ SWOT ANALİZİ

Güçlü Yanlar

- Ülkenin nispeten düşük düzeyde kamu borcu ve dış boru bulunmaktadır.
- Ülkenin artan nüfusu, uzun vadede daha fazla tüketici harcaması ve daha yüksek vergi gelirleri anlamına geliyor.

Zayıf Yanlar

- Hidrokarbon ihracatına bağımlılık, büyüme, ihracat ve devlet gelirlerinin dünya enerji fiyatlarındaki değişimlere karşı oldukça savunmasız kalması anlamına geliyor.
- Kamu sektörü ücret artışları, daha cömert sübvansiyonlar ve işsizlere yapılan transfer ödemeleri de dahil olmak üzere, kamu hoşnutsuzluğunu gidermek için hükümet tarafından alınan önlemler, mali bütçe üzerinde fazla baskı yarattı.

Fırsatlar

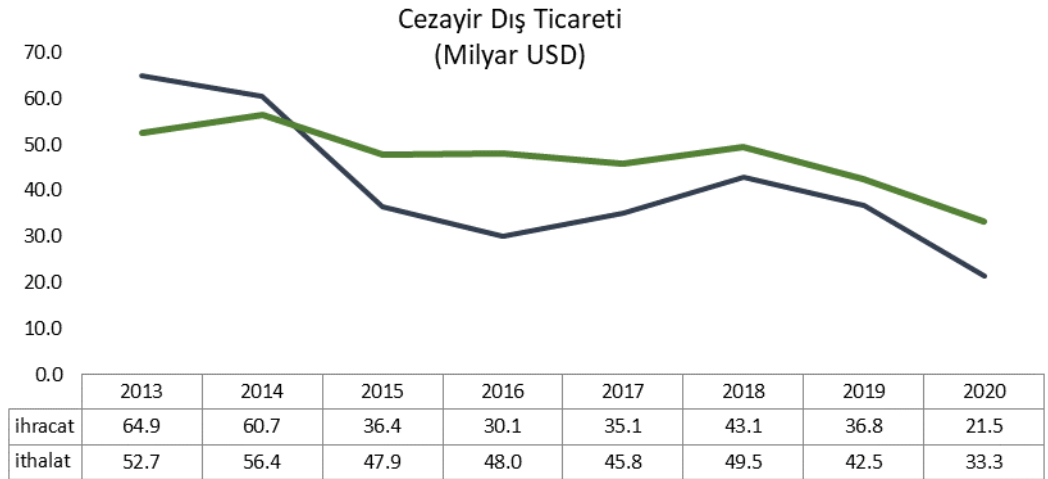
- Covid-19 tehdidi halen devam etse de hükümet petrol ve gaz sektöründeki yatırımlara öncelik vermeye devam ediyor.
- Cezayir ithalatta yüksek tarife oranları uygularken, Dünya Ticaret Örgütü'ne katılma çabaları kapsamında muhtemelen ithalat tarife oranlarını düşürecektir.

Tehditler

- Cezayir'in AB ile Ortaklık Anlaşması, Cezayir'in AB'ye ihracatındaki artıştan çok ithalatta artışa neden oldu. Bu dengesizliği düzeltmek için müzakereler sürüyor, ancak şimdiye kadar durmuş durumda.
- 2014 öncesine göre daha düşük petrol fiyatlarının ortasında kalan Cezayir'de petrol üretimindeki düşüş, özellikle 2020 küresel durgunluğu nedeniyle ekonomik büyüme ve mali istikrar için önemli riskler ortaya çıkarıyor.
- Kamu harcamalarında devam eden kesintiler, ulaşım, elektrik ve enerji sektörlerinde yatırım faaliyetlerini etkileyecektir

2. CEZAYİR DIŞ TİCARETİ

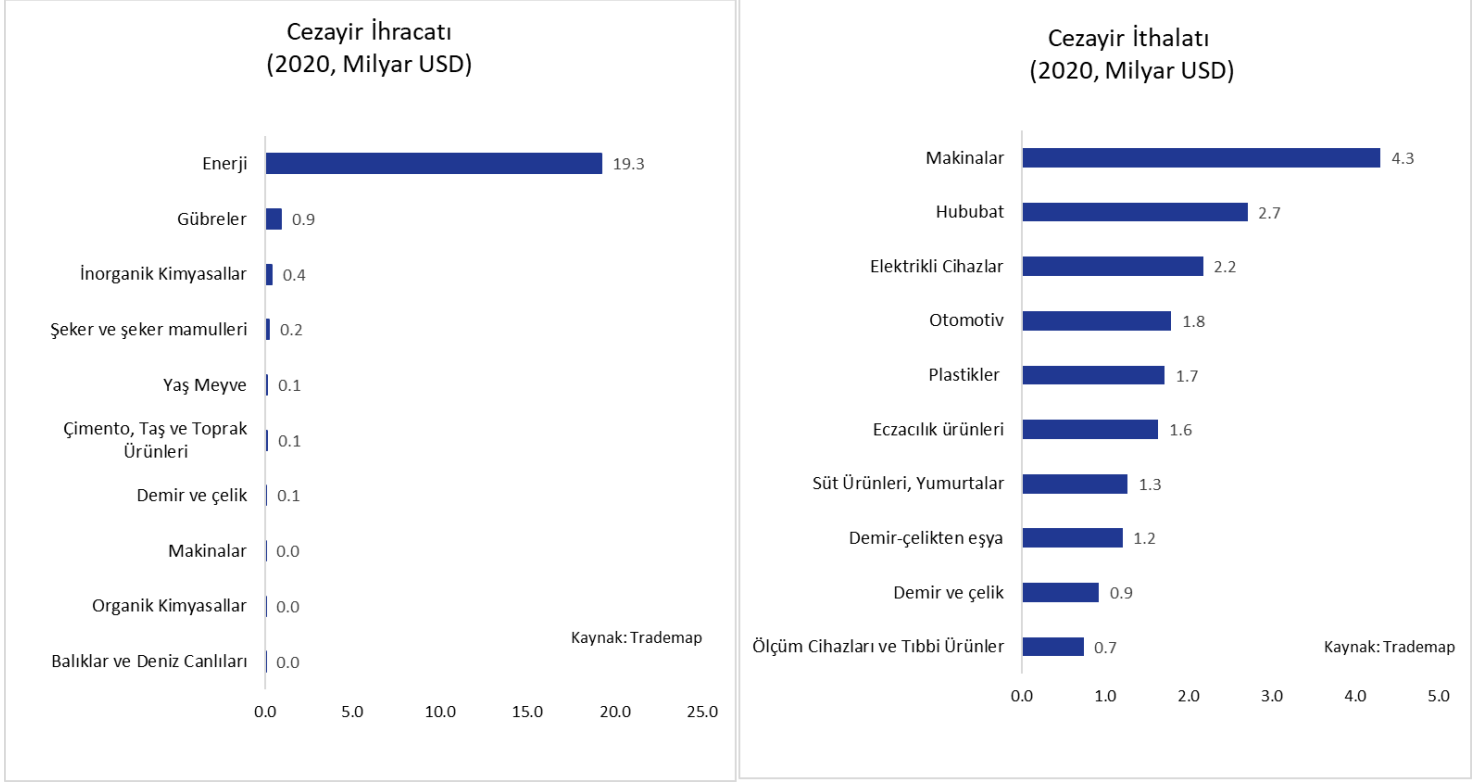
- Cezayir'in ihracatı son beş yılda (2016/2020) %29 düşüşle 2020 yılında 21,5 milyar USD olarak gerçekleşirken ithalatı ise aynı dönemde %31 azalarak 33,3 milyar USD seviyesine gerilemiştir. Bu dönemde ihracatın gerilemesinde ihracatının yaklaşık %90'ını oluşturan enerji (petrol ve doğalgaz) sektöründe fiyatların gerilemesi sebebiyle enerji ihracatının düşmesi etkili olmuştur. İthalat tarafında ise aynı dönemde makine, elektrikli cihazlar, otomotiv ithalatındaki düşüşler toplam ithalat düşüşünde büyük ölçüde belirleyici olmuştur.
- Cezayir ihracatında İtalya toplam ihracatın yaklaşık %17'sini, Fransa %14'ünü oluştururken, Fransa'yı İspanya, Çin, Kore ve Brezilya izlemektedir. Türkiye ise Cezayir'in ihracatında 2020 yılında %2,6 pay ile 14. sırada yer almaktadır. Cezayir'in ithalatında Çin %17'lik payla ilk sırada yer alırken, Fransa %14, Rusya %9 (büyük oranda silah ithalatı), İtalya %6,7, İspanya %6,6, Almanya %5,7, Türkiye %4,3 pay ile yedinci sırada yer almıştır. Türkiye son beş yılda Cezayir ithalatında ABD'nin önüne geçmiştir.
- Cezayir'in enerji sektörü toplam ihracatın %90'ını oluştururken, gübre, inorganik kimyasallar, şeker sektörleri enerjiyi izlemektedir. İthalat tarafında ise makine yaklaşık %13 pay ile ilk sırada yer alırken, bu sektörü hububat, elektrikli cihazlar, otomotiv ve plastik ithalatı takip etmektedir.

Kaynak: Trademap

— ihracat — ithalat

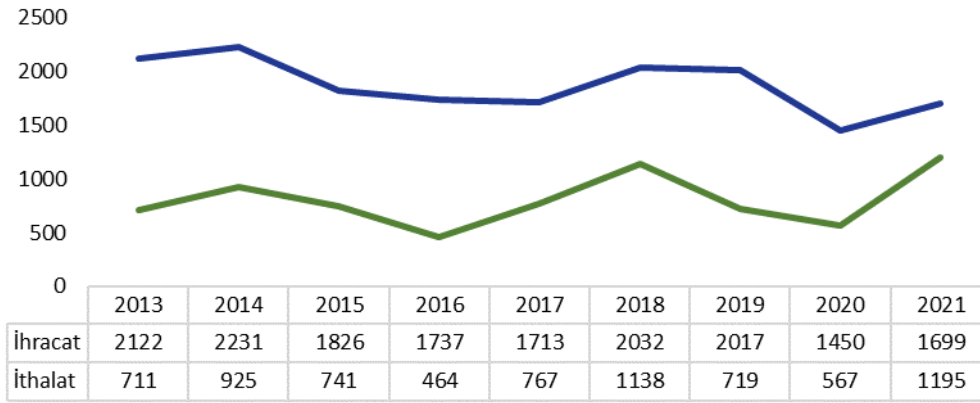
2. CEZAYİR DIŞ TİCARETİ

3. TÜRKİYE – CEZAYİR TİCARETİ

- Türkiye ile Cezayir arasındaki ticarete Türkiye net fazla vermektedir. Türkiye'nin Cezayir'e ihracatı son beş yılda (2021/2017) %1 düşerek 2021'de 1,7 milyar USD seviyesine gerilemiştir. Aynı dönemde, Türkiye'nin Cezayir'den ithalatı ise %56 artarak 2021'de 1,2 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Son 5 yılda Türkiye'nin Cezayir'e ihracatının gerilemesinde otomotiv, demir-çelik, makine, elektrikli cihazlar ihracatının gerilemesi etkili olurken, plastik ve bitkisel yağ ihracatı artış kaydetmiştir. Türkiye'nin Cezayir'den ithalatının artmasında ise enerji ve inorganik kimyasal ithalatının artması etkili olmuştur.
- 2021 yılında 2020'ye göre Cezayir'e ihracatımız %17 artışla 1,7 milyar USD olurken, Cezayir'den ithalatımız ise %111 artışla 1,2 milyar USD seviyesine yükselmiştir

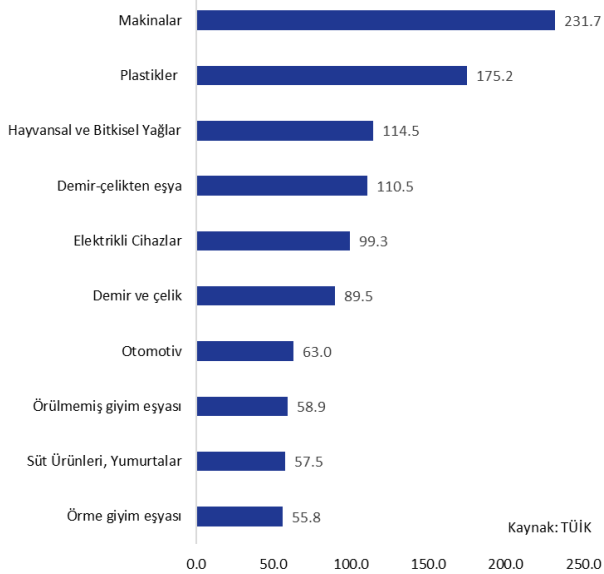
Türkiye-Cezayir Dış Ticareti
(Milyon USD)

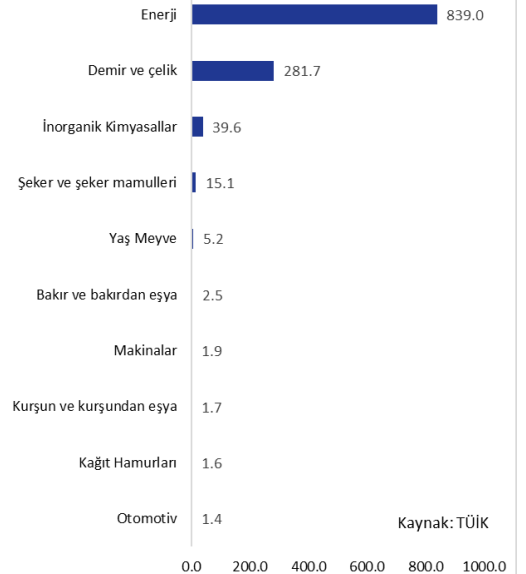
Kaynak: TÜİK

— İhracat — İthalat

Türkiye'nin Cezayir'e İhracatı
(ÖTS, 2021, Milyon USD)

Türkiye'nin Cezayir'den İthalatı
(ÖTS, 2021, Milyon USD)

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU

River Plaza, Büyükdere Cad. Bahar Sok. No: 13/9-10 Levent 34394 İstanbul

     /deikiletisim | www.deik.org.tr